

PROJEKT DOVEDNOSTI PRO ŽIVOT

DOVEDNOSTI PRO ŽIVOT – ověřovací testování praktických dovedností

SOUHRNNÁ ZPRÁVA

4. až 9. ročník ZŠ, 2014/2015

BŘEZEN a DUBEN 2015

OBSAH

ÚVOD.....	3
ZÚČASTNĚNÉ ŠKOLY	14
VÝSLEDKY TESTOVÁNÍ – TESTOVÁ ČÁST	15
VÝSLEDKY TESTOVÁNÍ – DOTAZNÍKOVÁ ČÁST	17
HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ PROJEKTU A NEJZAJÍMAVĚJŠÍ INFORMACE	27

ÚVOD

Souhrnná zpráva je jedním z výstupů projektu Dovednosti pro život.

Co bylo cílem našeho projektu?

- Definovat jednotlivé úrovně „klíčových kompetencí“;
- zmapovat tyto dovednosti u cílové skupiny, tj. žáků 4. – 9. tříd ZŠ a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií;
- ukázat žákům, na jaké úrovni jsou jejich dovednosti;
- dát žákům tipy na jejich další rozvoj, motivovat je a ukázat jim další krok na jejich cestě vzděláváním; poskytnout školám i jednotlivým žákům a rodičům informaci o úrovni jednotlivých žáků;
- dát školám souhrnná data, která mohou využít při plánování rozvoje klíčových kompetencí v souladu s RVP a vlastním školním vzdělávacím programem;
- seznámit školy s výsledky dotazníkového šetření, které je nedílnou součástí projektu a které zkoumá postoje žáků navázané na dovednosti;
- sekundárně také poskytnout školám i jednotlivým žákům (a rodičům) porovnání s ostatními.

Díky množství shromážděných dat jsme se pokusili postihnout zajímavé trendy v oblasti klíčových kompetencí, souvislosti a vztahy mezi mírou dovedností a žákovskými postoji.

Projekt byl realizován v březnu a dubnu 2015, zapojilo se do něj celkem **155 škol** z celé ČR (rozložení lze vyčíst z tabulky níže), **293 tříd** a **4 354 žáků**.

CHARAKTERISTIKA PROJEKTU

Moderní projekt zjišťuje a ověřuje on-line formou praktických úloh nejdůležitější dovednosti pro současnost – **schopnost řešit problémy, komunikovat, rozvíjet vztahy a pracovat s informacemi**. Test zkoumá dovednosti každého testovaného žáka individuálně. Test obsahuje interaktivní typy úloh – např. s využitím audia, videa, označování v obrázku, textu, přesunování políček. Na rozdíl od jiných (srovnávacích) testování jsme použili metodu ověřovacího testování.

Test Dovednosti pro život je adaptivní testování. Aplikace po několika úvodních otázkách, které mají pevně danou obtížnost, pokládá žákům otázky podle jejich odpovědí. Když žák odpovídá správně, dostává stále obtížnější úlohy. Při adaptivním ověřovacím testování je vždy potřeba vysvětlit žákům, že se nejedná o klasický školní test. V adaptivním testu se žák automaticky setkává s otázkami a problémy, které jsou nad jeho možnosti. Aplikace se neustále snaží ověřit maximum dovedností testovaného. Proto by žáci neměli být frustrováni, když neznají řešení úlohy.

Cílem ověřovacího testování Dovednosti pro život bylo objektivně zhodnotit schopnosti žáka pomocí stupnice vytvořené na základě kategorií klíčových kompetencí tak, jak jsou definovány v RVP, a informační gramotnosti, jak byly vymezeny v rámci projektu Gepard.

Vývoj testu je složitý proces, který se skládá z mnoha kroků, jak vidíte na následujícím obrázku.

Vývoj testu

Časový horizont: rok

Zodpovědnost za vývoj každého testu připadá ve společnosti Scio tzv. koordinátorovi testu, který dohlíží na vývoj testu od začátku až do finální podoby. Na vývoji testů se podílí skupina odborníků v různých rolích – sestavitel, garant, autor, oponent, přeředitel a korektor, cílová skupina je zastoupena pilotanty a pretestanty. Tvorba úloh a testů probíhá v autorském on-line nástroji (AN).

1. Koordinátor **vybere garanta** testu, který svou specializací a znalostmi odpovídá zaměření testu.
2. Pro každý test koordinátor testu společně s garantem a skupinou odborníků (např. učitelů) sestaví **specifikaci testu**. Ta pak prochází oponenturou dalších odborníků. Specifikace všech testů je každoročně aktualizována.
3. Koordinátor po dohodě s garantem osloví potenciální autory úloh (z řad učitelů, VŠ studentů, odborných pracovníků - dle rozsahu testu).
4. Vybraným autorům koordinátor předá zadání práce podle specifikace. **Autoři své úlohy zasílají garantovi, garant úlohy posuzuje, připomínkuje** a zpětnou vazbu zasílá zpět autorům, dokud není dosaženo plánovaného počtu úloh. Úloh se tvoří přibližně dvakrát více, než bude obsaženo ve finální podobě testu, počet možností řešení úloh je o 1 - 2 vyšší.
5. Pokud test obsahuje poslechovou část, k úlohám se připravují scénáře poslechu a poslechové nahrávky. Poslechové texty se v profesionálním nahrávacím studiu nahrávají s rodilými mluvčími. Scénář je sestaven dle specifikace testu.
6. Koordinátor následně z úloh sestaví zkušební balíčky (tzv. **piloty**) a tyto balíčky jsou zkušebně testovány (**pilotovány**) ve školách na žácích, kteří odpovídají cílové skupině testu. Jeden pilot řeší přibližně 100 žáků.
7. **Data z pilotáže jsou statisticky vyhodnocena**. Sleduje se, zda úlohy mají odpovídající kvalitu (např. zda dobře rozlišují žáky z hlediska jejich výkonu, zda nejsou příliš obtížné nebo lehké atp.).
8. Na základě statistik garant méně vhodné úlohy vyřadí a sestaví test, který obsahuje zpravidla o 10 % úloh více než finální test.
9. Test dále řeší a připomínkuje odborní externí oponenti (**oponentura testu**).
10. Připomínky k testu i hodnocení jednotlivých úloh (obtížnost, jednoznačnost, tematická vhodnost textů, jejich aktuálnost a celková vyváženost testu) se spolu s návrhy úprav úloh automaticky ukládají v AN. Garant připomínky zapracuje a vyřadí nadbytečné úlohy podle doporučení oponentů.
11. Přiměřenost a srozumitelnost úloh a celého testu je dále ověřena na pečlivě vybrané skupině bystrých žáků z cílové skupiny (cca 5 osob – tzv. **pretestanti**). Tito žáci test vyřeší a svá řešení diskutují s garantem, který jejich připomínky vyhodnotí a zapracuje.
12. Test získává konečnou podobu. Garant předává koordinátorovi sestavený test, který odpovídá předepsané specifikaci a obsahuje stanovený počet úloh v definitivním pořadí.
13. Následují **finální úpravy testu**. Test je zaslán na **jazykovou korekturu** a kontrolně finálně **přeřešen**, a to jednak interně – v rámci společnosti Scio, jednak externím odborníkem.
14. Finální verze testu (tzv. ostrá verze) je v případě testování pro školy zpřístupněna ve ScioDatu (testovací aplikace Scio) a prochází poslední kontrolou, **verze pro tisk je zpracována grafikem**.
15. Po poslední kontrole tištěné verze je test vytisknut.
16. Před spuštěním testování proběhne ještě **závěrečná kontrola finální podoby** testů včetně přeřešení a testování může začít.

Testy, které jsou určeny pro přijímací řízení a je nutné předejít jejich úniku či prozrazení, jsou finalizovány v přísném bezpečnostním režimu a přístup k nim má jen omezený počet pracovníků.

Autorský nástroj (AN)

slouží jako on-line databáze úloh, v níž jsou úlohy vytvářeny a upravovány, v AN jsou rovněž sestavovány testy. Současně je AN komunikační prostředí mezi všemi rolemi, které se na vývoji úloh podílejí. Ve fázi tvorby úloh autoři prostřednictvím AN své úlohy zasílají garantovi, garant zde úlohy připomínkuje a zpětnou vazbu zasílá prostřednictvím komentářů k úlohám autorům. Tento proces probíhá do té doby, než je dosaženo plánovaného počtu úloh, které odpovídají zadání.

V AN jsou v průběhu vývoje zaznamenávány všechny komentáře k úlohám, stavy a revize úloh, revize testů, provedené aktivity... Je zde možno zpětně dohledat všechny změny, připomínky a úpravy.

Kvalita úlohy

je posuzována také na základě statistických parametrů (obtížnost, úspěšnost, diskriminace aj.). Na základě statistiky je možné ještě úlohy upravit.

Autor

Úkolem autora je vytvořit samotnou úlohu na základě specifikace od koordinátora. Na vývoji jednoho testu obvykle pracuje více autorů úloh, kteří tvoří přibližně dvakrát více úloh než je na test potřeba.

Garant

Garant je ústřední postavou tvorby úloh pro test, neboť přijímá od autora úlohy a později zapracovává připomínky, které vyvstanou v průběhu dalšího vývoje. Úkolem garantů je koordinace práce autorů. Provádí první kontrolu správnosti a korektnosti úloh a posuzuje, zda úloha zapadá do specifikace testu. Také pomáhá dodržet formální požadavky na úlohy.

Oponent

Úkolem oponenta je každou úlohu si přečíst, vyřešit, zhodnotit její korektnost, kvalitu a jak vyhovuje specifikaci. Na základě připomínek oponenta garant úlohy upravuje. Oponentů bývá obvykle několik, aby se shromáždilo co nejvíce relevantních připomínek a byla zajištěna co nejvyšší kvalita úloh. Ze stejného důvodu mohou oponentury probíhat opakovaně.

Pretestant

Pretestanti, podobně jako oponenti, posuzují srozumitelnost, přiměřenost a jednoznačnost řešení úloh. Jejich připomínky jsou důležité zejména pro zajištění srozumitelnosti zadání (úloha srozumitelná pro dospělé nemusí být srozumitelná pro děti) apod.

Autor, garant i oponent jsou zpravidla specialisté na vývoj testu nebo odborníci v daném oboru testů.

www.scio.cz

KATEGORIE DOVEDNOSTÍ

Kategorie Dovedností vytvářejí kontinuum, takže je možné sledovat, jak se jednotlivé oblasti dovedností kontinuálně rozvíjejí a současně napomáhají orientaci při sledování individuálního rozvoje žáků.

Kontinuum (také mapa učebního pokroku) nabízí sled jednotlivých kroků, které při osvojování si jednotlivých dovedností nastávají, a poskytuje tak žákům a učitelům základní rámec ke sledování pokroku. Kontinuum jasně formuluje, **čeho je třeba dosáhnout a jakým způsobem se projevuje** to, že bylo vytyčeného cíle dosaženo.

Kontinuum popisuje tyto kroky pro celou 4. – 9. třídu. Každá úroveň (tedy *Začátečník – Specialista*) popisuje charakteristické projevy žáků na dané úrovni v oblastech Řešení problémů, Vztahy a komunikace a Práce s informacemi.

Porovnáte-li popisy napříč úrovněmi, zjistíte, že se postupně rozvíjejí.

Vzhledem k tomu, že se jedná o dovednosti, nikoli znalosti vázané na konkrétní ročník, je možné, že např. v 5. ročníku mohou být žáci rozptýleni do několika úrovní, od *Začátečníka* po *Objevitele*. Není to nic výjimečného, je třeba pracovat s touto informací a zkušenějším žákům dávat obtížnější úkoly/testy/projekty. **Proto jsme ke každé úrovni kromě popisu toho, co žák dokáže, přidali rady a tipy, jak uvedené dovednosti rozvíjet.**

Začátečník

Řešení problémů

Dovednost řešit problémy žák teprve získává, zatím neumí řešit bez pomoci běžné problémy, nedaří se mu využít vlastní zkušenost nebo propojit více informací. Zatím neumí problém pojmenovat a najít jeho příčiny a uvědomit si důsledky.

Vztahy a komunikace

Zatím se ještě nedokáže vcítit do druhých lidí, chápat všechny jejich pocity a emoce. Potřebuje pomoc, aby je pochopil. Komunikace ho zajímá a teprve se učí jí rozumět. Zatím ještě potřebuje pomoc, aby dokázal poznat podstatné od nepodstatného, aby rozuměl všem symbolům a mapám. Zatím neumí odlišit fakta od názorů, rozpoznat manipulativní komunikaci.

Práce s informacemi

S informacemi žák teprve začíná, ještě nedokáže samostatně splnit jednoduché úkoly při vyhledávání informací; informace zatím neumí bez pomoci hodnotit ani zpracovat.

Rady a tipy:

Luštit křížovky, kvízy a hádanky a vymýšlet je pro kamarády. Vždy se snažit najít si k problému důležité informace a na řešení problému se připravit. Žák může pozorovat a poslouchat, jak se baví ostatní. Čtením zajímavých knih si rozšiřovat slovní zásobu a prohlubovat si svou komunikativní dovednost. Při práci s informacemi nejdřív pojmenovat úkol, pak určit, které informace jsou k němu potřeba. Povzbuzujte žáky, aby se ptali, když něco nemohou najít nebo něčemu nerozumějí.

Průzkumník

Řešení problémů

Žák si umí uvědomit a pojmenovat jednoduchý a běžný problém, dokáže najít jeho příčiny a vyřešit ho. Úspěšně řeší problémy, kde jsou jasné podmínky pro řešení, dokáže už pro řešení propojit menší množství informací a zdrojů. Pro řešení problémů dokáže využít vlastní zkušenost s podobnými situacemi, zatím ještě neumí zobecňovat, uvědomovat si všechna rizika a rozpoznat hlubší příčiny a důsledky problémů.

Vztahy a komunikace

Žák se zajímá o druhé, dokáže rozpoznat jejich pocity, pokud jsou podobné těm, které cítí on. Umí si už uvědomit svou roli v týmu či skupině a ví, čím je v týmu užitečný. Komunikaci se učí rozumět, umí už v běžné situaci správně reagovat na text/promluvu a zvolí nejvhodnější komunikační prostředek v situaci, která je pro

něj běžná. Zatím ještě potřebuje pomoc, aby dokázal rozpoznat podstatné od nepodstatného, aby rozuměl všem symbolům a mapám. Zatím neumí odlišit fakta od názorů, rozpoznat manipulativní komunikaci.

Práce s informacemi

Žák často tápe, kde a jak informaci hledat. Umí ji najít v kratším textu. Uvědomuje si, že se informace a zdroje od sebe liší.

Rady a tipy:

Zkoušet pokusy a experimenty, výsledky experimentů si zapisovat a zakreslovat. Nakreslit si vlastní značku, vytvořit si osobní nebo rodinný erb – inspirovat se žáci mohou erbem nějakého panovníka, případně jejich jménem nebo zájmy. Vysvětlovat ostatním, co jednotlivé symboly, znaky a obrázky v erbu znamenají. Každý týden zjistit novinku, která by zajímala i ostatní, a sdělit ji (například co zajímavého hrají v kině, kde je výstava, co je zaujalo cestou do školy).

Určit, jaký problém (otázku) řeší, podle toho se rozhodnout, jaké informace jsou třeba. Radit se i s rodiči, spolužáky, učitelem, aby pomohli vybrat, který zdroj je nejvhodnější. Naučit se najít potřebné informace ve zdrojích, seznámit se s informací (číst, poslouchat, dívat se). Uspořádat informace z různých zdrojů. Vždy posoudit svou práci, ptát se: Jak dobře jsem splnil úkol (řešil otázku)? Jak efektivně jsem pracoval (postupoval)?

Objevitel

Řešení problémů

Žák umí vyřešit středně složitý problém, se kterým se běžně setkává, i nové, podobné problémy. Úspěšně řeší problémy, kde jsou jasné podmínky pro řešení a minimum zavádějících informací, dokáže už pro řešení propojit více informací a zdrojů, využít vlastní zkušenost s podobnými problémy i logický úsudek. Umí řešení zobecnit. Dokáže předvídat problémy, dokáže si uvědomit jejich základní příčiny a důsledky. Uvědomuje si některá možná rizika problémů.

Vztahy a komunikace

Umí se vcítit do druhého a dokáže rozpoznat jednoduché pocity a emoce druhých. Dokáže rozlišit známá gesta a mimiku (neverbální projevy). Umí si uvědomit svou roli v týmu či skupině a ví, čím je v týmu užitečný. Rozpozná i ostatní role v týmu, pracovní skupině, ví, jak každá role ovlivňuje výslednou práci. Dokáže přijmout zpětnou vazbu, i když není příjemná, a pracovat s ní, umí si o zpětnou vazbu sám říct. Umí už v běžné situaci správně reagovat na text/promluvu a zvolí nejvhodnější komunikační prostředek v situaci, která je pro něj běžná. Rozlišuje mezi subjektivními názory a postoji a objektivními informacemi, vnímá náznaky v textu. Zatím neumí rozpoznat manipulativní komunikaci.

Práce s informacemi

Vyhledávání v textech, audiu a videu žákovi docela jde a dokáže i posoudit, která informace je důležitá a aktuální, který zdroj potřebuje. Rozezná pravdivá tvrzení od nepravdivých.

Rady a tipy:

Ptát se ostatních na jejich názory a možnosti řešení určitého problému. Dívat se na každý problém i z pohledu jiných (např. jak by určitý problém řešili kluci, holky, maminka, tatínek, sourozenci, učitelé). Nevzdávat se, pokud ihned nezná správné řešení. Zapojit se do nějakého kroužku, aktivity, sportu, projektu, na kterém se podílí skupina lidí. Uvědomovat si svou roli v týmu. Co nejvíce číst. Čtením zajímavých knih se rozšiřuje slovní zásoba a prohlubuje se komunikativní dovednost. Určit, jaký problém se řeší, podle toho se rozhodovat, jaké zdroje jsou třeba. Vybrat z nich ty nejlepší. Napsat citaci všech zdrojů, které by mohly být užitečné. Poté vybrané zdroje vyhledat a pracovat s nimi.

Profík

Řešení problémů

Žák umí vyřešit středně složitý problém, nejen ten, se kterým se běžně setkává, ale i nové, méně běžné problémy. Úspěšně řeší problémy, kde jsou nejasné podmínky pro řešení a zavádějící informace, dokáže už pro řešení propojit více informací a zdrojů a vybrat ty podstatné. Pro řešení dokáže využít vlastní zkušenost s podobnými problémy i logický úsudek. Umí řešení zobecnit. Dokáže předvídat problémy, dokáže si uvědomit jejich příčiny a důsledky. Uvědomuje si možná rizika problémů a reaguje na ně.

Vztahy a komunikace

Žák se umí vcítit do druhého, dokáže poznat složitější gesta a emoce, porozumět jim a předvídat je. Rozpozná role v týmu, pracovní skupině, ví, jak každá role ovlivňuje výslednou práci, umí navrhnout alternativy. Umí přijímat i dávat ostatním užitečnou zpětnou vazbu, která vede ke zlepšení. V běžné situaci správně reaguje na text/promluvu a zvolí nejvhodnější komunikační prostředek v situaci, která je pro něj nová. Rozlišuje mezi subjektivními názory a postoji a objektivními informacemi, vnímá náznaky v textu. Zatím neumí rozpoznat manipulativní komunikaci.

Práce s informacemi

Žákovi se daří vyhledávat v různých zdrojích různé informace a umí je dobře využít. Také pozná, jestli jsou srozumitelné a spolehlivé. Chápe už rozdíl mezi tvrzením a míněním.

Rady a tipy:

Ptát se ostatních na jejich názory a možnosti řešení určitého problému, inspirovat se. Zkoušet dívat se na každý problém i z pohledu jiných (např. jak by určitý problém řešili kluci, holky, maminka, tatínek, sourozenci, učitelé). Domluvit se ve třídě na společném projektu – sběratelská burza pro celou školu, jarmark, zajímavá beseda. Vzájemná spolupráce posiluje komunikační dovednosti. Práce v týmu nám ukazuje zrcadlo. Zjišťujeme, jací jsme a co všechno dokážeme. Při práci s informacemi a jejich zdroji si vždy klást otázky: Je zdroj aktuální? (jak je informace stará)? Nakolik se zdroj týká tématu práce? Jaký je první dojem ze zdroje? Nakolik je zdroj srozumitelný? Nakolik je zdroj práci užitečný? Jsou uvedené informace důvěryhodné?

Specialista

Řešení problémů

Žák umí vyřešit i velmi složitý problém, řešení dokáže uplatnit i na řešení zcela neobvyklých a méně známých problémů. Úspěšně řeší problémy, kde jsou nejasné podmínky pro řešení a zavádějící informace, dokáže už pro řešení propojit více informací a zdrojů a vybrat ty podstatné. Pro řešení dokáže využít vlastní zkušenost s podobnými problémy i logický úsudek. Umí řešení zobecnit. Předvídá problémy, dokáže si uvědomit jejich příčiny a důsledky. Uvědomuje si možná rizika problémů a reaguje na ně. Při neúspěchu dokáže vyhodnotit zvolené řešení a případně zvolit jiné. Porovnává různá řešení a vybírat to nejvhodnější.

Vztahy a komunikace

Žák se umí vcítit do druhého a dokáže rozpoznat i složitější či rozporuplné pocity a emoce, porozumět jim a předvídat je. Dokáže rozlišit i méně známá gesta a mimiku (neverbální projevy). Rozpozná role v týmu, pracovní skupině, ví velmi dobře, jak každá role ovlivňuje výslednou práci. Umí navrhnout alternativy a sám sestavit fungující tým. Umí přijímat i dávat ostatním užitečnou zpětnou vazbu, která vede ke zlepšení, dokáže si sám/sama aktivně zpětnou vazbu získat. Umí správně reagovat na promluvu a zvolí nejvhodnější komunikační prostředek i v situaci, která je pro něj zcela nová. Rozlišuje mezi subjektivními názory a postoji a objektivními informacemi, vnímá náznaky v textu, chápe nadsázku, dokáže pracovat i s neúplnými informacemi, vyvozovat. Rozpozná manipulaci, rozumí symbolům i mapám.

Práce s informacemi

Žák má velmi dobrý přehled o informačních zdrojích, a dokáže si proto najít potřebné informace i o neznámých věcech. Pozná, když ho mají informace záměrně oklamat. Umí vystihnout jejich podstatu a ví, jak si je ověřit.

Rady a tipy:

Strategické myšlení, schopnost řešit problémy se perfektně trénují při různých hrách. Například Osadníci z Katanu, Carcassonne a další. Důležité je se také naučit řešit problémy ve skupině. Ať si žáci zkusí proto zahrát tyto hry nejen jako jeden proti druhému, ale skupina proti skupině. Uvidí, jaký je rozdíl, když se ve skupině musejí rozhodovat a shodnout na společném postupu, než když si vše může rozhodnout každý sám. Sledovat zprávy, číst noviny, všímat si toho, co se děje v okolí. Zapojit se víc do školního života (školní parlament, různé akce školy, školní akademie) a zjistit, jak věci při práci fungují, získat tím nové zkušenosti a kontakty. Využívat pro vyhledávání informací nejrůznější zdroje nejen na internetu, ale také např. odborníky a odborné instituce, osoby z daných oblastí, pamětníky, masmédiá, exkurze a návštěvy na konkrétních místech.

V **ukázkové individuální zprávě pro žáka** vidíte, jaká je úroveň jeho dovedností v jednotlivých částech testu – v Řešení problémů skončil jako *Objevitel* (třetí úroveň), v části zaměřené na Vztahy a komunikaci jako *Průzkumník* (druhá úroveň) a v části zaměřené na Práci s informacemi jako *Objevitel*.

Šípkami jsme označili, kolik procent žáků skončilo ve stejné kategorii ve skupině žáků stejného ročníku v rámci všech testovaných škol, **v kroužku** je počet všech zúčastněných žáků. Stejnou informaci vidíte pro danou kategorii v rámci školy a třídy. Jednotlivé kategorie jsou pro přehlednost barevně odlišeny.

Na druhé straně zprávy je **šípkou označený popis dosažené kategorie** v konkrétní části testu a **tip na další rozvoj** žáka. Tuto informaci můžete využít při další práci v hodinách. Žák zároveň vidí **další krok na své cestě**, tedy to, na co se má zaměřit, aby dosáhl zlepšení.

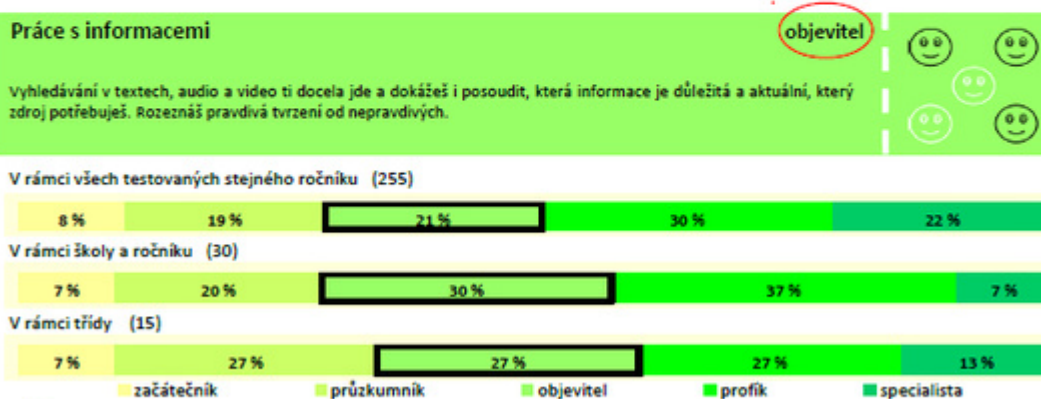
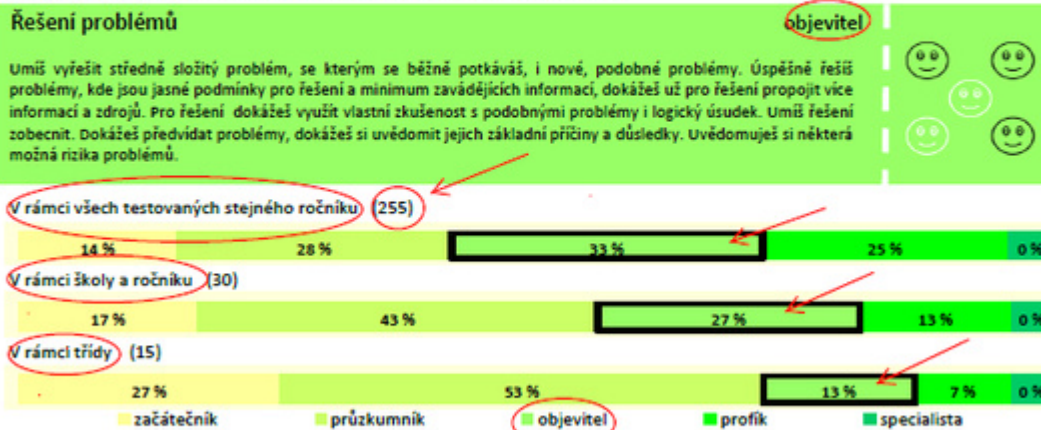
Individuální zpráva žáka - Dovednosti pro život

Jméno:
Hash: DAGE ZUMEP0UT

Číslo žáka: 6
Třída: 9. A
Škola:

Milá Žákyně, milý Žáku, absolvoval/a jsi test Dovednosti pro život, složený z praktických úloh a rozdělený na části: *Řešení problémů, Vztahy a komunikace, Práce s informacemi*. Podle výsledku testu jsme tě zařadili do kategorie, která odpovídá tvým dovednostem. Kategorii je celkem 5 (začátečník, průzkumník, objevitel, profík a specialista).

Scio s.r.o. ■ Pobežní 34, 186 00 Praha 8 ■ tel.: 234 705 555 ■ fax: 234 705 505 ■ www.scio.cz

Kategorie vytvořené na základě RVP a projektu Evaluace inf. gramotnosti žáků ZŠ.

Možná si říkáš: Co to ty dovednosti jsou? Nikdy jsem nic takového neslyšel/a... Jsou to takové schopnosti a dovednosti, které se hodí nejen k úspěchu při zkoušení u tabule, ale i v celém tvém životě. Uplatníš je při spolupráci ve sportu, porozumění s členy své rodiny a třeba někdy v budoucnosti, až půjdeš poprvé do práce. Soustředí se například na to, jak spolu umíme vycházet, jak si dokážeme obhájit svůj názor, jak se dokážeme naučit nové věci, jak se orientujeme v záplavě informací.

Test nemůže zachytit všechno, co dokážeš. Proto ber výsledky jako orientační, nenech se jimi ani uchlácholit, ani znechutit. Ber je jako dobré východisko, v čem se můžeš zlepšit. Proto ke každé dovednosti dáváme vysvětlení a několik tipů na rozvoj. Je to na tobě, aby ses zamyslel/a, kde jsou tvé silné a slabé stránky a v jaké oblasti by ses chtěl/a rozvinout. Důležité je vědět, že se tyto dovednosti rozvíjejí celý život! Přejeme ti hodně dobrodružství při poznávání sebe sama a svých možností.

Řešení problémů

objevitel Umíš vyřešit středně složitý problém, se kterým se běžně setkáváš, i nové, podobné problémy. Úspěšně řešíš problémy, kde jsou jasné podmínky pro řešení a minimum zavádějících informací, dokážeš už pro řešení propojit více informací a zdrojů. Pro řešení dokážeš využít vlastní zkušenost s podobnými problémy i logický úsudek. Umíš řešení zobecnit. Dokážeš předvídat problémy, dokážeš si uvědomit jejich základní příčiny a důsledky. Uvědomuješ si některá možná rizika problémů.

TIP Rtej se ostatních na jejich názory a možnosti řešení určitého problému, inspiruj se. Vyzkoušej si dívat se na každý problém i z pohledu jiných (např. jak by určitý problém řešili kluci, holky, maminka, tatínek, sourozenci, učitelé). Nevzdávej se, pokud ihned neznáš správné řešení. Říkej si: ZVLÁDNU TO!

Jak se dál můžeš ještě zlepšit?

profik Umíš vyřešit středně složitý problém, nejen ten, se kterým se běžně setkáváš, ale i nové, méně běžné problémy. Úspěšně řešíš problémy, kde jsou nejasné podmínky pro řešení a zavádějící informace, dokážeš už pro řešení propojit více informací a zdrojů a vybrat ty podstatné. Pro řešení dokážeš využít vlastní zkušenost s podobnými problémy i logický úsudek. Umíš řešení zobecnit. Dokážeš předvídat problémy, dokážeš si uvědomit jejich příčiny a důsledky. Uvědomuješ si možná rizika problémů a reaguješ na ně.

Vztahy a komunikace

průzkumník Zajímáš se o druhé, dokážeš rozpoznat jejich pocity, pokud jsou podobné těm, které cítíš ty. Umíš si už uvědomit svou roli v týmu či skupině a víš, čím jsi v týmu užitečný. Komunikaci se učíš rozumět, umíš už v běžné situaci správně reagovat na text/promluvu a zvolíš nejvhodnější komunikační prostředek v situaci, která je pro tebe běžná. Zatím ještě potřebuješ pomoc, abys dokázal poznat podstatné od nepodstatného, abys rozuměl všem symbolům a mapám. Zatím neumíš odlišit fakta od názorů, rozpoznat manipulativní komunikaci.

TIP Nakresli si vlastní značku, vytvoř si osobní nebo rodinný erb – inspirovat se můžeš erbem nějakého panovníka, případně svým jménem nebo svými zájmy. Vysvětli ostatním, co jednotlivé symboly, znaky a obrázky ve tvém erbu znamenají. Každý týden se snaž zjistit novinku, o které víš, že by zajímala i ostatní, a sděl ji (například co zajímavého hraji v kině, kde je výstava, co tě zaujalo cestou do školy).

Jak se dál můžeš ještě zlepšit?

objevitel Umíš se vcítit do druhého a dokážeš rozpoznat jednoduché pocity a emoce druhých. Dokážeš rozlišit známá gesta a mimiku (neverbální projev). Umíš si uvědomit svou roli v týmu či skupině a víš, čím jsi v týmu užitečný. Rozpoznáš i ostatní role v týmu, pracovní skupině, víš, jak každá role ovlivňuje výslednou práci. Dokážeš přijmout zpětnou vazbu, i když není příjemná, a pracovat s ní, umíš si o zpětnou vazbu sám říct. Umíš už v běžné situaci správně reagovat na text/promluvu a zvolíš nejvhodnější komunikační prostředek v situaci, která je pro tebe běžná. Rozlišuješ mezi subjektivními názory a postoji a objektivními informacemi, vnímáš náznaky v textu. Zatím neumíš rozpoznat manipulativní komunikaci.

Práce s informacemi

objevitel Vyhledávání v textech, audio a video ti docela jde a dokážeš i posoudit, která informace je důležitá a aktuální, který zdroj potřebuješ. Rozpoznáš pravdivá tvrzení od nepravdivých.

TIP Urči, jaký problém (otázku) řešíš, podle toho se rozhodni, jaké zdroje potřebuješ. Vyber z nich ty nejlepší. Napiš citaci všech zdrojů, které by podle tebe mohly být užitečné pro tvoji písemnou práci nebo projekt. Poté vybrané zdroje vyhledej a začni s nimi pracovat. Zaškrtni „ANO“, jestliže zdroj obsahuje informace o tvém tématu, které ti pomohou při psaní práce. Zaškrtni „NE“, jestliže zdroj neobsahuje žádné (užitečné) informace o zvoleném tématu. Nezapomeň vždy posoudit svou práci, ptej se: Jak dobře jsem splnil úkol (řešil otázku)? Jak efektivně jsem pracoval (postupoval)?

Jak se dál můžeš ještě zlepšit?

profik Daří se ti vyhledávat v různých zdrojích různé informace a umíš je dobře využít. Také poznáš, jestli jsou srozumitelné a spolehlivé. Chápeš už rozdíl mezi tvrzením a míněním.

ZÚČASTNĚNÉ ŠKOLY

Projekt Dovednosti pro život byl realizován v březnu a dubnu 2015. Některým školám jsme prodloužili testování do začátku května. Ty v následujících počtech nejsou zahrnuty. Současně jsme nabídli školám, že mohou žáky nechat udělat si test doma, protože se jedná o dovednostní test, nikoli znalostní.

	Školy	Třídy	Žáci
Hlavní město Praha	16	30	524
Jihočeský kraj	11	18	284
Jihomoravský kraj	15	31	384
Karlovarský kraj	8	13	220
Královéhradecký kraj	12	33	595
Liberecký kraj	4	5	46
Moravskoslezský kraj	14	19	253
Olomoucký kraj	17	28	413
Pardubický kraj	6	8	95
Plzeňský kraj	3	11	139
Středočeský kraj	24	50	753
Ústecký kraj	8	20	327
Vysočina	13	19	200
Zlínský kraj	4	8	121
Celkem	155	293	4354

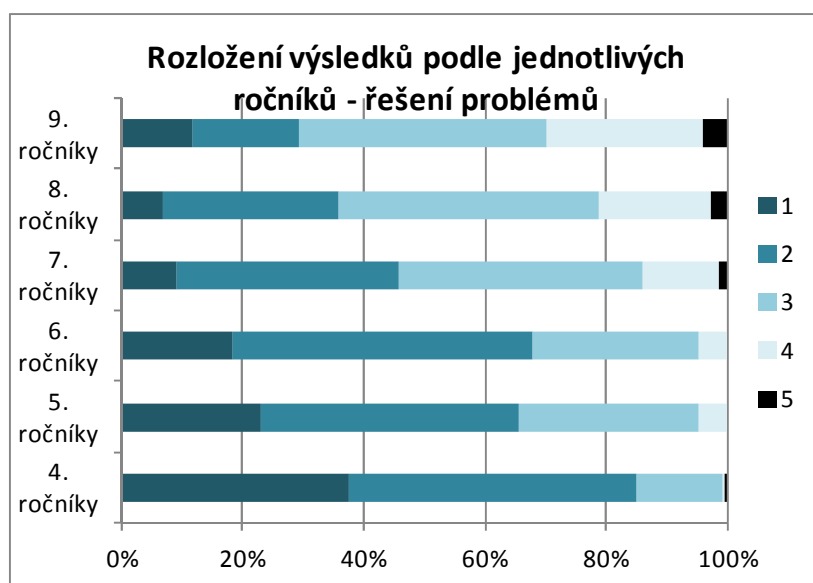
V tabulce vidíte rozložení zúčastněných škol podle krajů – největší zastoupení měl Středočeský kraj, s malým odstupem ho následovaly Olomoucký kraj a Hlavní město Praha. Naopak nejméně škol se zapojilo v kraji Plzeňském, Zlínském a Libereckém. Celkový počet zapojených žáků byl nejvyšší ve Středočeském kraji, těsně jej následoval kraj královéhradecký. Nejnižší zastoupení v počtu zúčastněných žáků měl Liberecký kraj.

Zdaleka nejvíce otestovaných žáků bylo v 8. ročnících, což bylo dáno tím, že test Dovedností pro 8. třídy byl součástí projektu KEA (Komplexní evaluační analýza). Přibližně stejný počet zapojených žáků byl v ostatních ročnících.

VÝSLEDKY TESTOVÁNÍ – TESTOVÁ ČÁST

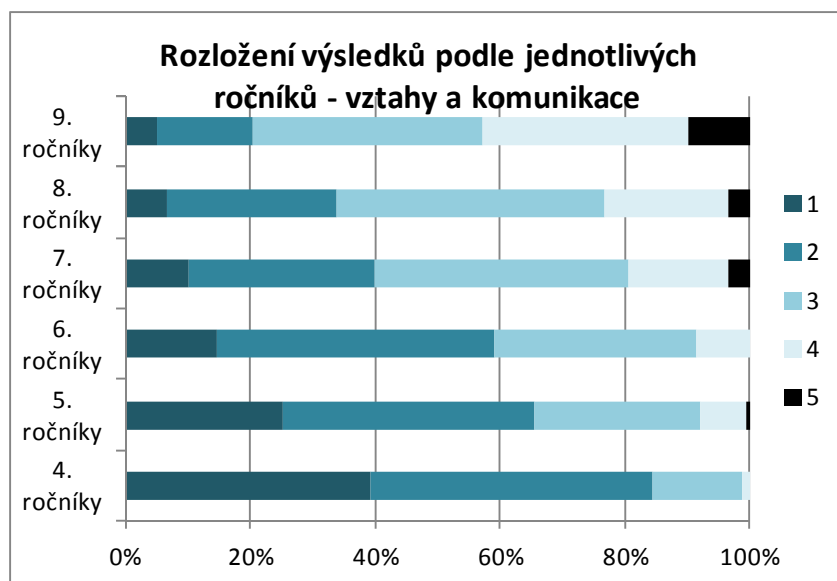
ROZLOŽENÍ VÝSLEDKŮ V ČÁSTECH TESTU PODLE ROČNÍKŮ

Test Dovedností jsme rozdělili na tři části: v následujících třech grafech můžete sledovat rozložení výsledků žáků po jednotlivých ročnících. Barevná políčka (1 – 5) představují podíly jednotlivých úrovní dosažených žáky v daném ročníku.

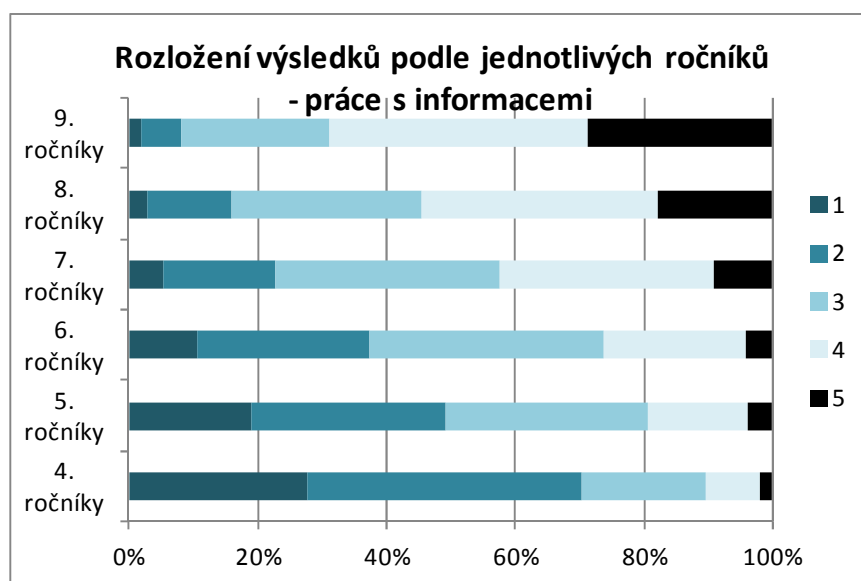

Na prvním grafu je vidět, že se **základní kompetence Řešit problémy vyvíjí poměrně rovnoměrně**, úlohy, které ji testují, jsou však pro žáky obtížné. Očekávali bychom, že v 9. ročníku bude více žáků v nejvyšší kategorii (5).

Ve 4. ročnících se cca 40 % žáků zařadilo do kategorie *Začátečník*, počet žáků v této kategorii se celkem pak s vyšším ročníkem rovnoměrně snižoval. Výjimkou je devátý ročník. Počet žáků v nejvyšší dosažené kategorii *Specialista* se také zvyšoval rovnoměrně od 7. do 9. třídy.

V části **Vztahy a komunikace** dosahovali žáci mírně lepších výsledků než v úlohách k řešení problémů: počet žáků 9. ročníku, kteří jsou v kategorii *Začátečník*, je nižší. Výsledky jsou zde jasně rozložené a ve vyšších ročnících nalezneme více žáků na vyšších úrovních.

V části testu zaměřené na **práci s informacemi** dosahovali obecně žáci všech ročníků ve srovnání s výsledky v prvních dvou částech lepších výsledků, jejich počet ve vyšších kategoriích roste. Je to dáno tím, že řešení úloh zaměřených nedovednost řešit problémy a vztahy a komunikaci je obtížnější a vyžaduje větší míru komplexnosti. Někteří žáci 4. a 5. ročníků dosáhli až na kategorii *Specialista*.

Žáci 4., 5. a 6. ročníků dosáhli **nejlepších výsledků** v části **Práce s informacemi**, **nejhorší výsledky** měli v části **Řešení problémů** – zde tedy vidíme prostor pro rozvoj, ať už ve škole či mimo ni.

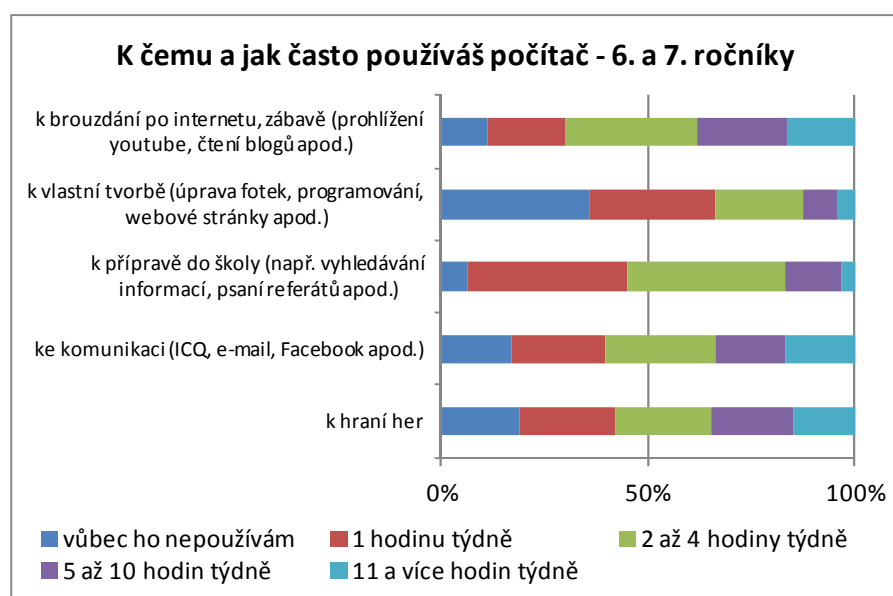
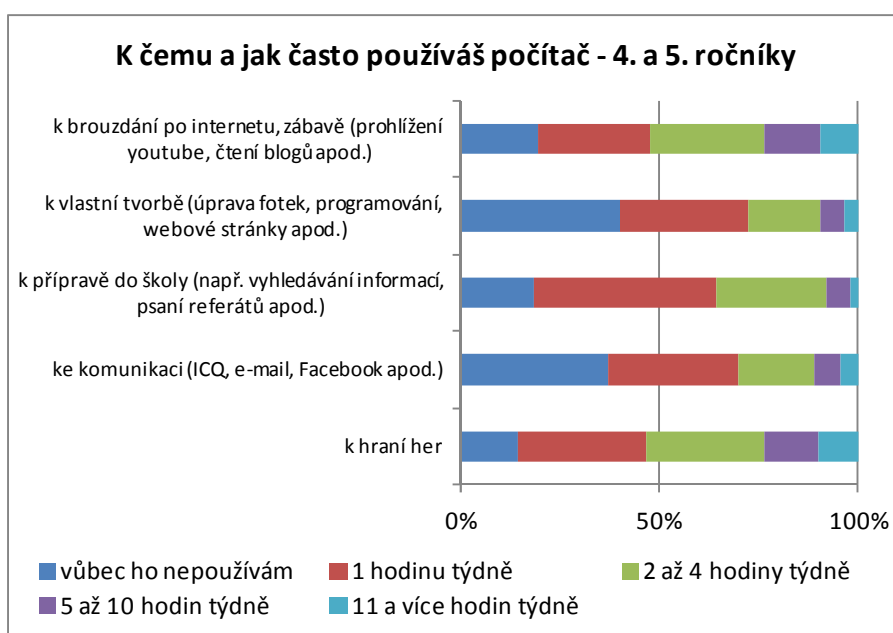
VÝSLEDKY TESTOVÁNÍ – DOTAZNÍKOVÁ ČÁST

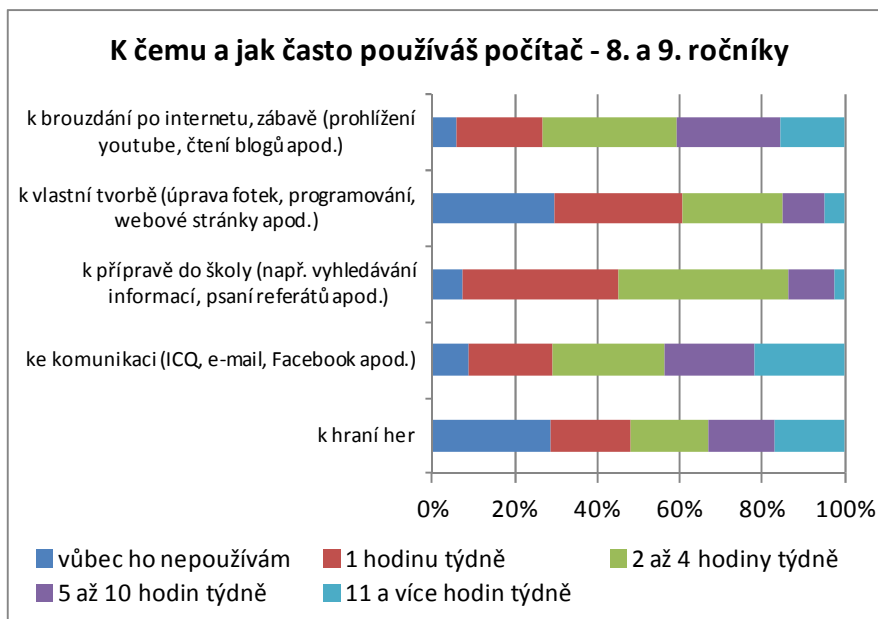
V této části analyzujeme výsledky testování v širším kontextu, hledáme souvislosti mezi výsledky jednotlivých testů a postoji žáků zjištěnými z dotazníku a všímáme si jejich vzájemných vztahů.

POUŽÍVÁNÍ POČÍTAČE

Žákům jsme po skončení testu dali možnost vyplnit dotazník, kde jsme otázky rozdělili do několika oblastí:

- Používání počítače (k čemu, kde, jak často)
- Postoj k řešení problémů (komplexnost)
- Komunikace s ostatními
- Sebepojetí
- Hodnocení školy z hlediska rozvoje dovedností

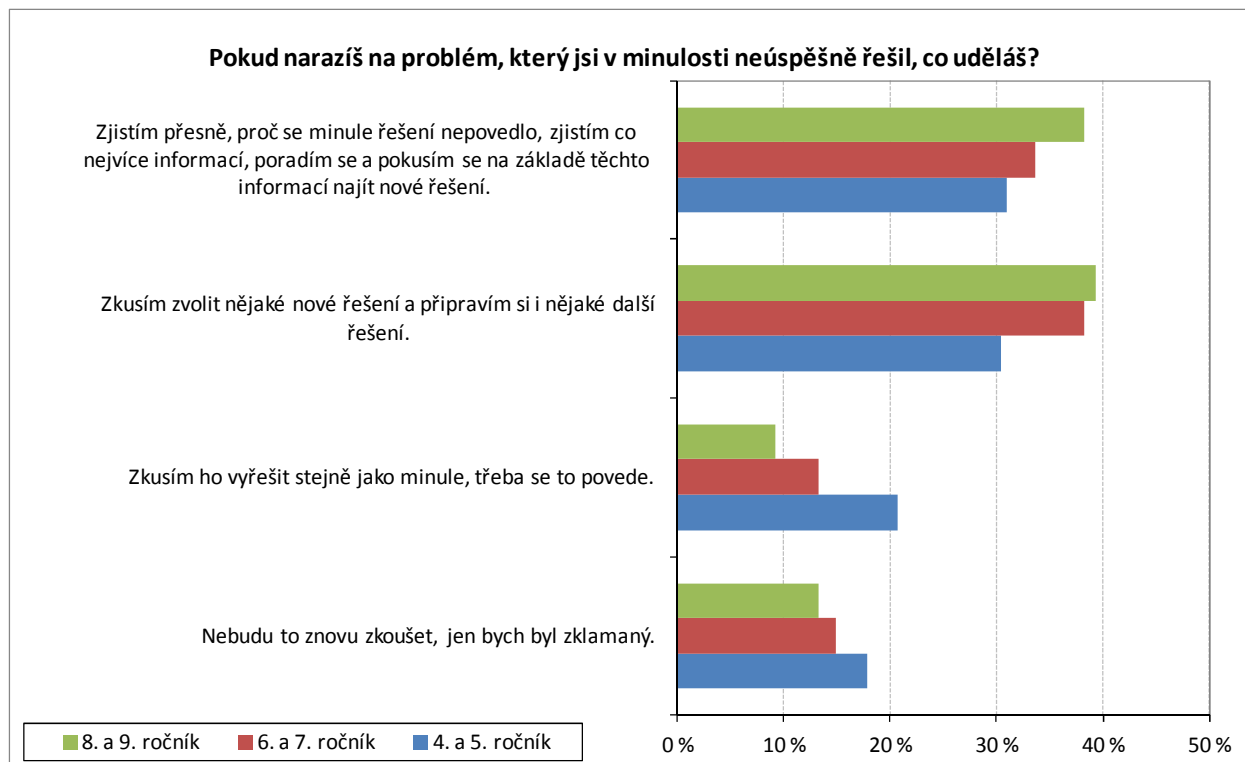

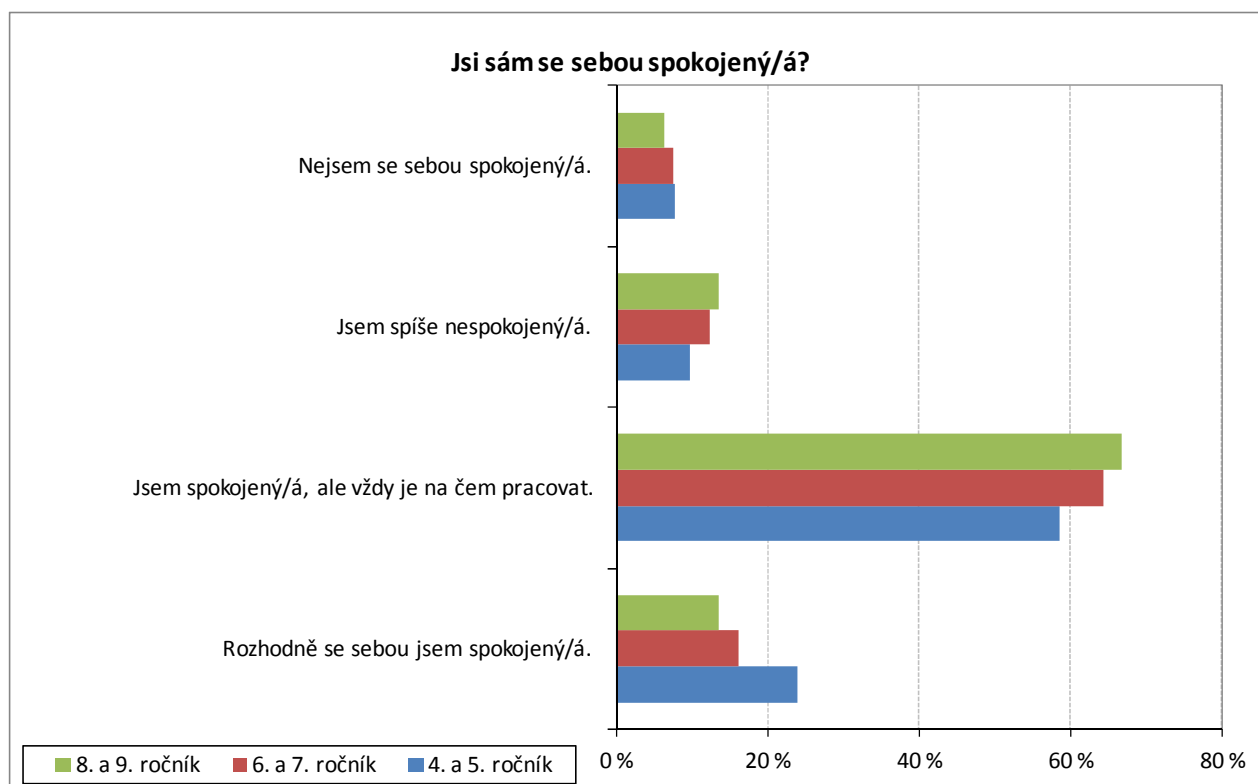
U **šestáků a sedmáků** se zvyšuje používání počítače k **přípravě do školy** a prodlužuje se také doba – **2 – 4 hodiny týdně**. Tito žáci začínají také více a **častěji** používat počítač k **brouzdání po internetu a zábavě** a ke komunikaci prostřednictvím **sociálních sítí**. Zde je nárůst asi největší. **Zvyšuje se podíl** času strávený **hraním her** na počítači.

Osmáci a deváťáci dávají jednoznačně přednost **pohybu na sociálních sítích**, čtvrtina z nich takto stráví týdně 11 a více hodin. Více také využívají počítač **pro zábavu**. Využití počítače k přípravě do školy věnují přibližně stejně jako šestáci a sedmáci.

POSTOJ K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

V této oblasti jsme možnosti seřadili podle míry komplexnosti řešení problémů. Zajímavé je, že v této otázce žáci **4. a 5. tříd** označovali odpověď nevhodnějšího, **nejkomplexnějšího postupu stejně často jako žáci 6. – 9. ročníků**. Celkově výsledky naznačují, že žáci se snaží řešit problémy aktivně, s různou mírou komplexnosti.

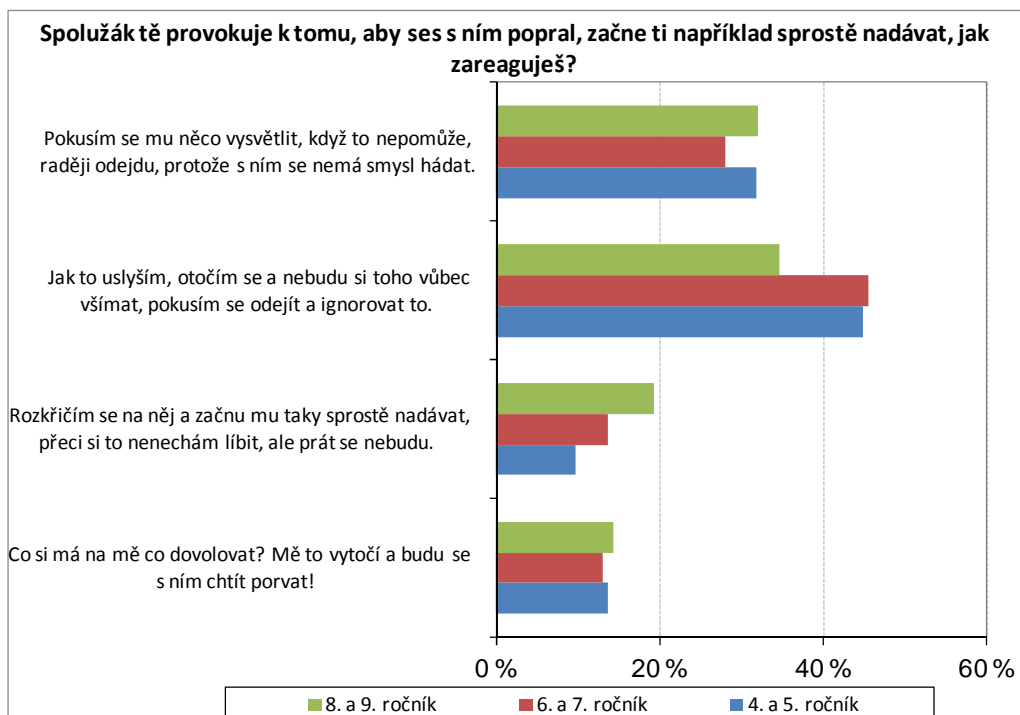
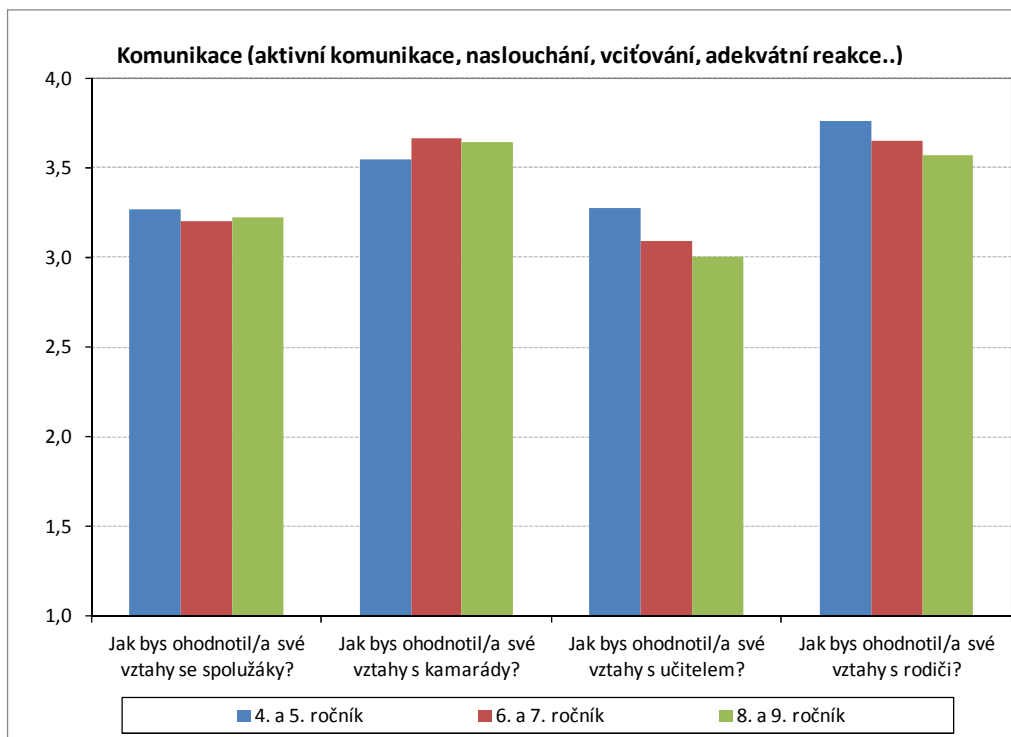

Na grafu vidíme vyrovnané výsledky v odpovědích žáků všech zapojených ročníků, **více než 60 % je spokojených, ale ví, že je třeba na sobě pracovat.**

KOMUNIKACE S OSTATNÍMI

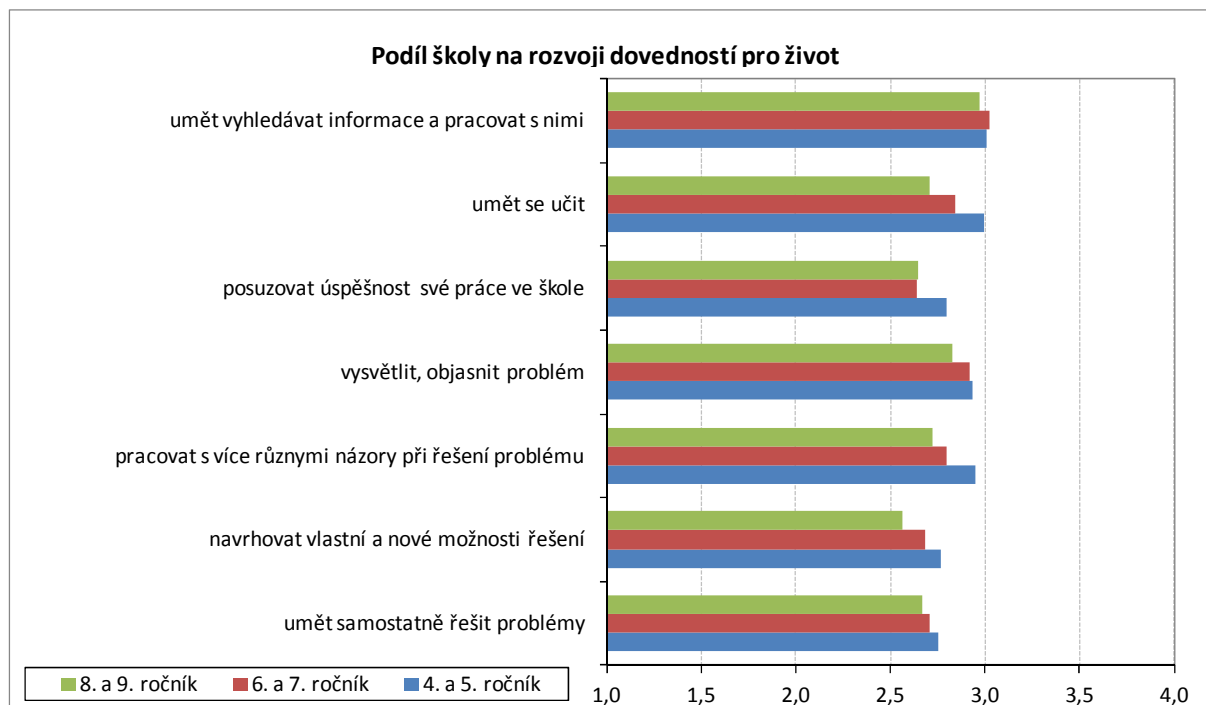
Výsledky v této části dotazníku ukazují, že žáci **4. a 5. ročníků jsou aktivnější v diskusi**, více se zapojují a jsou **tolerantnější** než žáci 6. – 9. ročníků. Své **vztahy s rodiči a učitelem hodnotí lépe** také **čtvrtáci a pátáci**. Osmáci a devátáci na rozdíl od mladších žáků hodnotí nejlépe svůj vztah s kamarády.

Na grafu výše můžeme sledovat, že mladší žáci nemají tendenci reagovat na provokování a zapojit se do konfliktu.

HODNOCENÍ ŠKOLY Z HLEDISKA ROZVOJE DOVEDNOSTÍ

Výsledky této dotazníkové části opět ukazují, že především žáci **4. a 5. tříd hodnotí školu lépe než jejich starší spolužáci. Nejvíce oceňují** podíl školy na rozvoji dovednosti **umět se učit, vysvětlit problém a umět vyhledávat informace a pracovat s nimi.**

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ – RODIČE

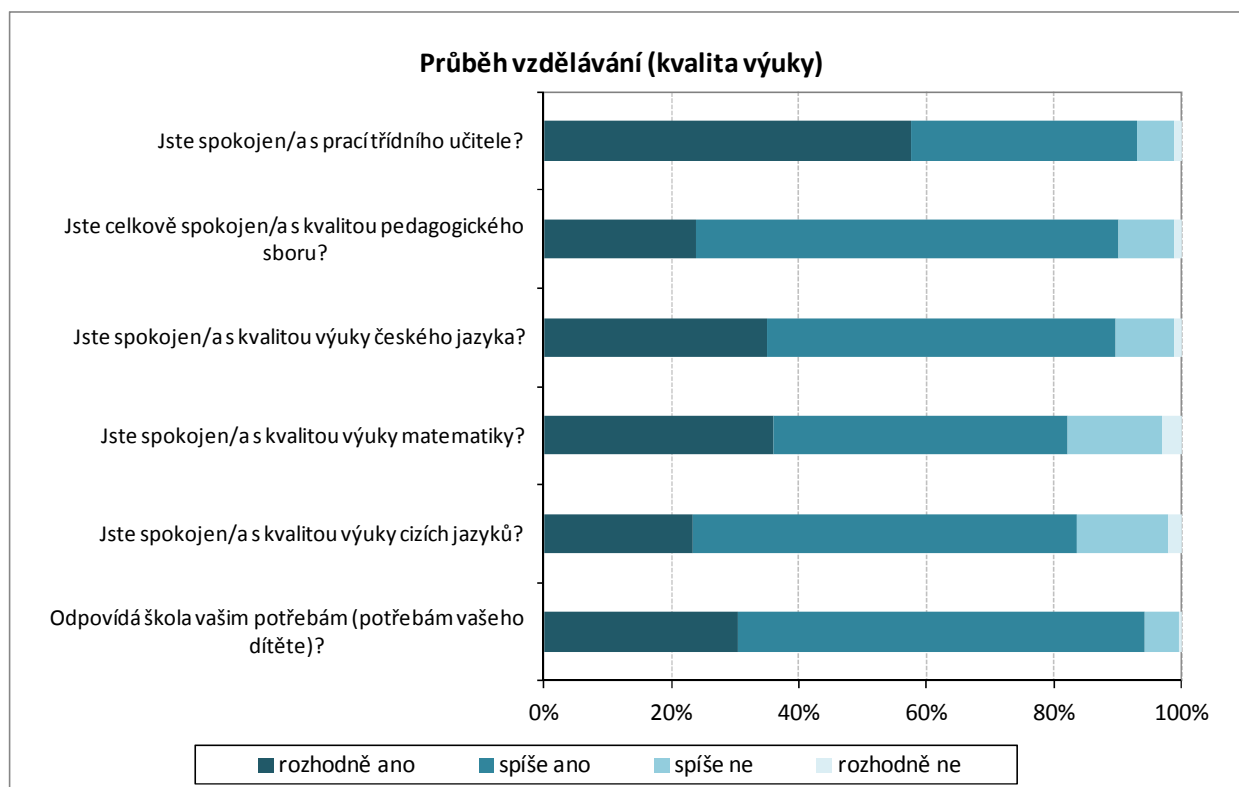
Dotazníkové šetření je pevnou součástí čtyřletého modulu KEA. V letošním roce vyplňovali dotazníky pouze rodiče žáků 8. tříd, celkově se vrátilo **1 313 vyplněných dotazníků**. Otázky z dotazníku pro rodiče dělíme do čtyř oblastí, které jsou stanoveny vyhláškou pro vlastní hodnocení školy. Každé oblasti je věnován samostatný graf.

- 1. Průběh vzdělávání (kvalita výuky)**
- 2. Podmínky ke vzdělávání (prostředí, klima, vzájemné vztahy)**
- 3. Řízení školy (chod školy, informace, výchovné problémy)**
- 4. Výsledky výuky (naplňování cílů klíčových kompetencí)**

Rodiče ve svém dotazníku (papírová forma) mohou vyjádřit svou (ne)spokojenost s jednotlivými oblastmi školního života. Výsledek vidíme na několika následujících grafech. Jedná se o typ stoprocentního skládaného grafu, kde jednotlivé barvy představují podíly příslušných odpovědí. Z frekvence odpovědí vyplývá, že **rodiče jsou celkově se školou svých dětí spokojeni.**

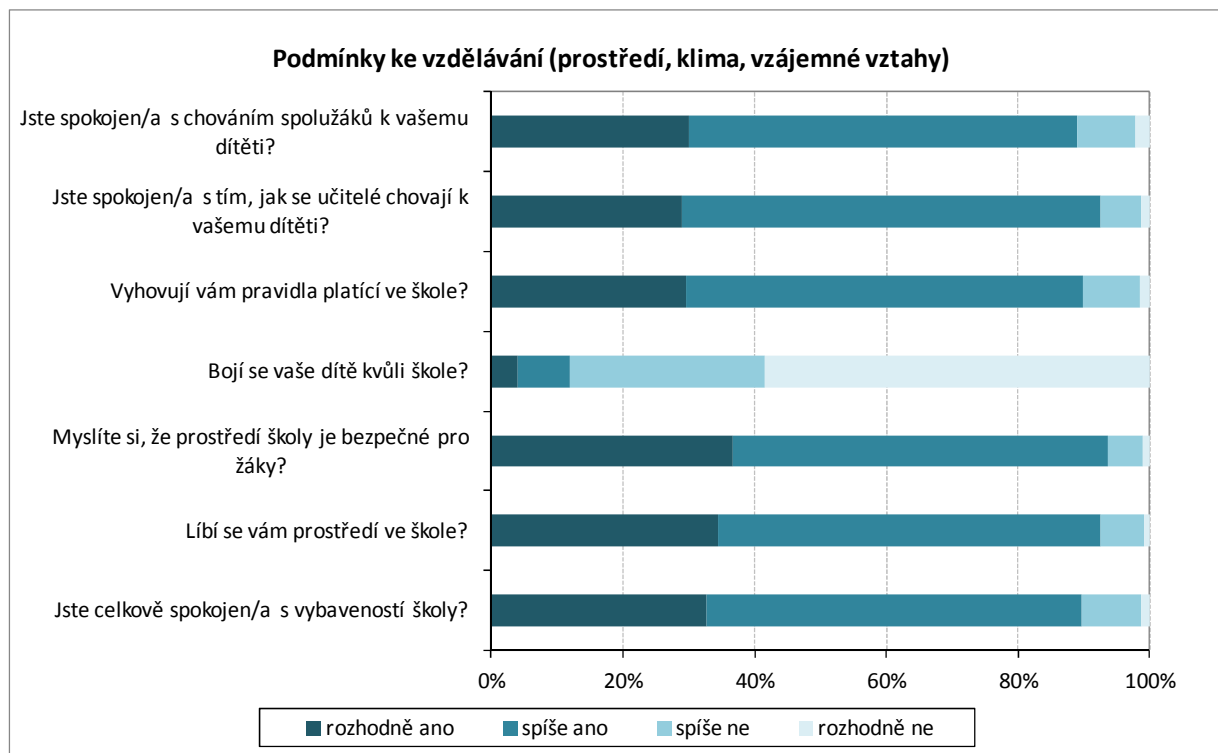
PRŮBĚH VZDĚLÁVÁNÍ (KVALITA VÝUKY)

Přes 60 % rodičů je spokojeno (rozhodně ano) s prací třídního učitele, s kvalitou učitelského sboru jen něco málo přes 20 %. Menší spokojenost je již tradičně také s kvalitou výuky cizích jazyků, celkově je spokojeno (rozhodně ano) se školou přes 20 % rodičů. Část rodičů vyjádřila také rozhodnou nespokojenost s kvalitou výuky matematiky.

PODMÍNKY KE VZDĚLÁVÁNÍ (PROSTŘEDÍ, KLIMA, VZÁJEMNÉ VZTAHY)

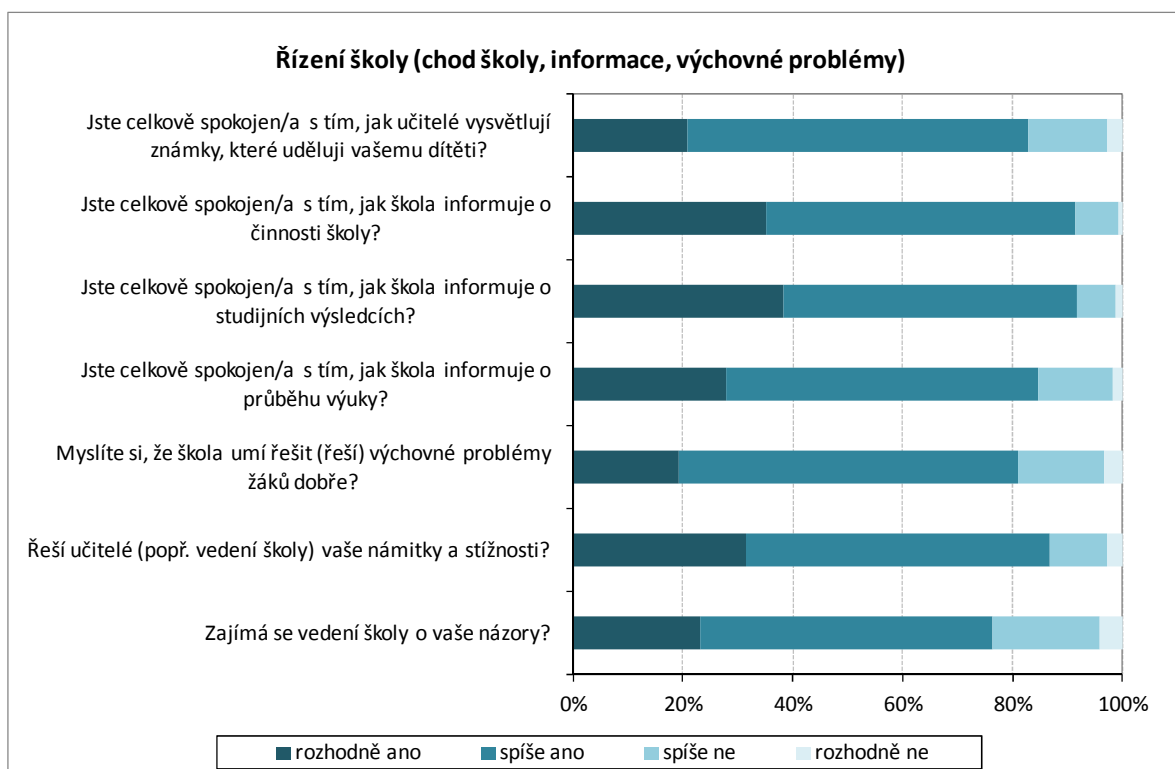
Odpovědi na otázky v této oblasti jsou celkem vyrovnané, opět **převažují kladné odpovědi**, téměř 60 % rodičů odmítá, že by se jejich dítě bálo školy. Jako rozhodně bezpečné hodnotí prostředí školy téměř 40 % rodičů. Přibližně 15 % rodičů uvádí, že se jejich dítě školy bojí (rozhodně ano a spíše ano), což je dlouhodobý průměr.

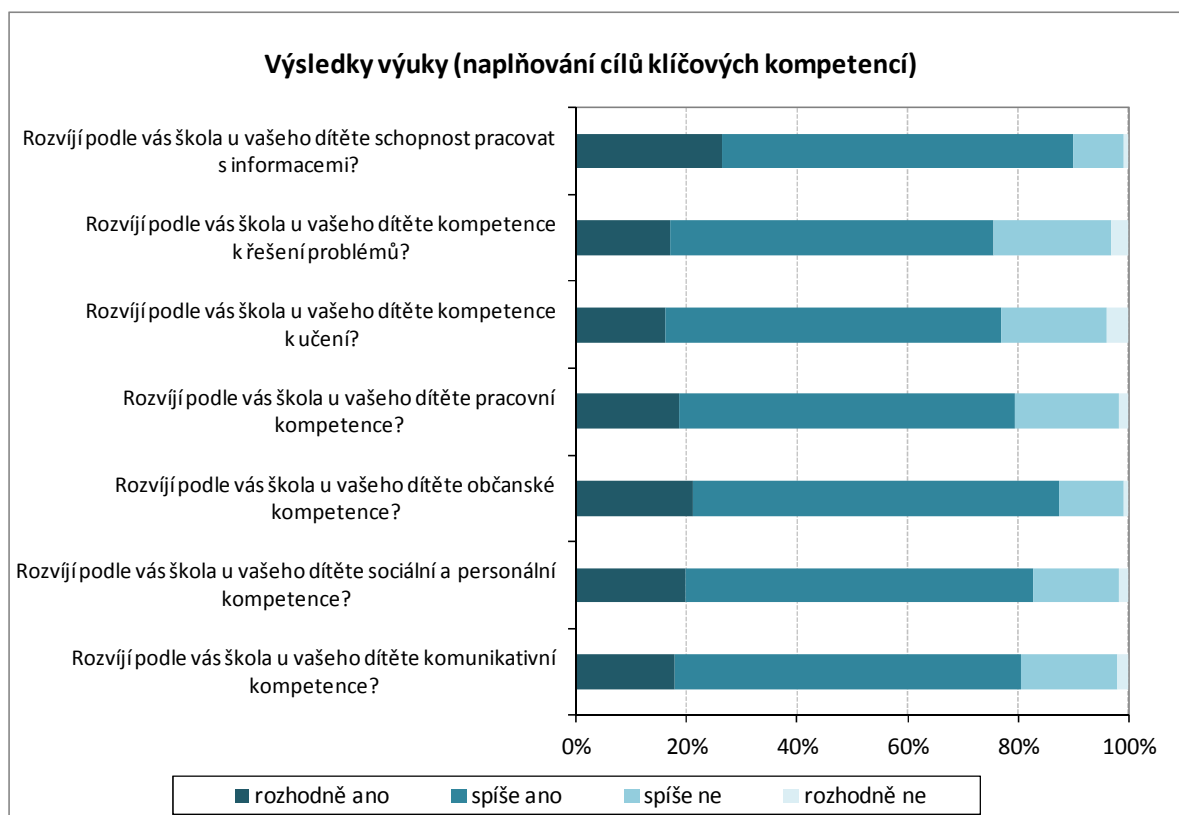
ŘÍZENÍ ŠKOLY (CHOD ŠKOLY, INFORMACE, VÝCHOVNÉ PROBLÉMY)

V této oblasti rodiče projevili **nejmenší spokojenost**. Přes 20 % rodičů má pocit, že se vedení školy dostatečně **nezajímá** o jejich názor, a téměř 20 % rodičů si myslí, že škola neumí řešit výchovné problémy svých žáků, a přibližně třetina rodičů se domnívá, že učitelé nebo vedení školy dostatečně neřeší případné námitky a stížnosti. Téměř **pětina rodičů není příliš spokojena ani se způsobem, jak učitelé vysvětlují klasifikaci jejich dětí, či vysvětlují známky**, které udělují dětem, a jak škola informuje rodiče o průběhu výuky.

VÝSLEDKY VÝUKY (NAPLŇOVÁNÍ CÍLŮ KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ)

Z dalších zjištění vyplývá, že rodiče **nejhůře** hodnotí schopnost školy **naučit žáky rozpoznat a řešit problémy a rozvíjet kompetenci k učení**. Nejlépe hodnotí rozvíjení schopnosti pracovat s informacemi.

HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ PROJEKTU A NEJZAJÍMAVĚJŠÍ INFORMACE

- Projekt Dovednosti nahradil původní Klíčové kompetence.
- Testování bylo realizováno pouze v on-line formě.
- Použity byly **interaktivní typy úloh** i s využitím **audia a videa**.
- Je moderním **ověřovacím a adaptivním** testem.
- Projektu se zúčastnilo se **4 354 žáků z 293 tříd ze 155 základních škol a víceletých gymnázií**.
- **Nejvíce** otestovaných žáků bylo **v 8. třídách**.
- Dovednost **řešit problémy** se u žáků **rozdívá rovnoměrně** od 4. do 9. třídy.
- **Komunikační a vztahové dovednosti** jsou u žáků **rozvinutější** než schopnost řešit problémy.
- **Nejlépe** dopadli žáci v části testu zaměřené na **práci s informacemi**, a to napříč ročníky.
- **Žáci 4. a 5. ročníků** využívají počítač zejména k **přípravě do školy**, a to zhruba hodinu týdně. **Hraní her** se 11 a více hodin týdně věnuje 10 % žáků.
- **Šestáci a sedmáci** používají častěji počítač k **přípravě do školy**, k **brouzdání po internetu a zábavě** a ke komunikaci prostřednictvím **sociálních sítí**. **Zvyšuje se podíl** času strávený **hraním her** na počítači.
- **Osmáci a deváťáci** dávají jednoznačně přednost **pohybu na sociálních sítích**, čtvrtina z nich takto stráví týdně 11 a více hodin. Více také využívají počítač **pro zábavu**.
- Žáci všech testovaných ročníků se snaží řešit problémy komplexně.
- Více než 60 % žáků je spokojených samo se sebou, ale ví, že je třeba na sobě pracovat.
- **Žáci 4. a 5. ročníků** jsou **aktivnější v diskusi** než jejich starší spolužáci.
- Své **vztahy s rodiči a učitelem** hodnotí **lépe** také **čtvrtáci a pátáci**. Osmáci a deváťáci hodnotí nejlépe svůj vztah s kamarády.
- Žáci **4. a 5. tříd** hodnotí školu **lépe** než jejich starší spolužáci. **Nejvíce oceňují** podíl školy na rozvoji dovedností **umět se učit a vysvětlit problém**.